

Hoe gaan wij op de Stichtse Vrije School om met dyslectische leerlingen?

Informatie voor leerlingen, leraren en ouders

2008-09

Algemene informatie over dyslexie

Wat is dyslexie?

Dyslexie is een stoornis die gekenmerkt wordt door hardnekkige problemen in de automatisering van de woordidentificatie (lezen) en/of schriftbeeldvorming (spelling)

Dit heeft vaak tot gevolg het ontstaan van een (ernstige) lees- en of spellingachterstand die moeilijk of niet in te halen of te verbeteren is, ondanks voldoende gelegenheid tot leren. Het automatiseringstekort uit zich in het voortgezet onderwijs vooral bij complexe taken, zoals lange teksten, functionele schrijfp opdrachten, bij de moderne vreemde talen, en eventueel bij wiskunde.

Dyslexie komt in verschillende gradaties voor, van een beetje tot zeer ernstig. Dyslexie is een probleem dat niet echt verholpen kan worden, het is van blijvende aard.

Dyslectische leerlingen kunnen echter wel leren met dit probleem om te gaan, waardoor zij zo min mogelijk belemmerd worden in het volgen van onderwijs. Belangrijk is dat het plezier in het leren en het lezen en schrijven behouden blijft. Voorkomen moet worden dat er faalangst optreedt, in welke vorm dan ook.

Het dyslexieprotocol

In 2005 is het “dyslexieprotocol”, een initiatief van het ministerie van OC&W, in het onderwijs verspreid. Het doel van dit protocol is het ontwikkelen van een instrument waardoor dyslectische leerlingen het onderwijs kunnen volgen dat bij hen past en waardoor de zogenoemde “afstroom” van deze leerlingen naar een lager onderwijsniveau waar mogelijk wordt voorkomen. Leerlingen en hun ouders/verzorgers weten hiermee ook op welke hulp zij kunnen rekenen.

Praktisch gezien, dient de toepassing van het protocol ter ondersteuning van het zelfvertrouwen van de leerling met dyslexie en kan het de leerling helpen met het halen van een voldoende voor een vak, het overgaan naar een volgend leerjaar, een examen halen en/of voldoende voorbereid zijn om een vervolgopleiding met succes te doorlopen.

Ondersteuning van dyslectische leerlingen op de SVS

Begeleiding van een leerling met dyslexie richt zich bij ons voornamelijk op het zelfstandig worden en het goed vat op de zwakkere kanten krijgen: er zo mee om leren te gaan dat je zo weinig mogelijk hinder van je dyslexie hebt. De praktische ondersteuning zit al voor een groot deel impliciet in onze vorm van onderwijs: veel lesstof wordt auditief aangeboden in plaats van uit boeken.

Daarnaast hebben de 7^e en 8^e klassen een klassenleerkracht die de leerlingen goed kent, zelf veel les geeft aan de leerlingen en daardoor de begeleiding ook intensief kan doen.

De extra begeleiding bestaat voornamelijk uit coaching, die gedurende de jaren dat de leerling onze school bezoekt meegroeit met de leerling; elke leerling heeft natuurlijk een ander profiel en een specifieke hulpvraag.

Onderzoek en aanmelding

Wanneer een leerling bij ons in de 7^e klas (brugklas) komt, vindt er na ongeveer 4 weken een screening plaats. In de weken hiervoor worden de gegevens van de basisschool in kaart gebracht en worden de leerlingen die al een dyslexieverklaring hebben opgeroepen. De resultaten van de screening worden geanalyseerd en leerlingen die in de screening opvallen worden verder bekeken.

Voor deze leerlingen volgt dan vaak een opfriscursus spelling en na afloop wordt opnieuw een signaleringsdictee afgenomen. Indien er te weinig vooruitgang is geboekt zal er, indien wij dyslexie vermoeden, een advies naar de ouders gaan om de leerling te laten onderzoeken op dyslexie of een eventuele andere problematiek. Er kan ook doorverwezen worden naar externe hulpverleners (remedial teaching/bijles/studiebegeleiding, etc.).

Procedure bij individuele aanmelding na het 1^e leerjaar:

1. De mentor/docent meldt via het formulier: “zorgaanvraag” de leerling aan.
2. De zorgcoördinator maakt een korte dossieranalyse en verwijst dan eventueel door naar de remedial teacher
3. De remedial teacher beoordeelt de aanvraag in samenhang met dossiergegevens en cijfers.
4. Wanneer daartoe aanleiding is, neemt de remedial teacher een dictee en andere relevante testen af.
5. De leerling krijgt een kort traject *remedial teaching*; indien de resultaten niet voldoende verbeteren wordt contact opgenomen met de ouders om een onderzoek naar mogelijke dyslexie te laten plaatsvinden.
6. De ouders/verzorgers moeten het onderzoek aanvragen. Zij dragen ook de kosten van dit onderzoek.
7. Ook kan eventueel worden doorverwezen naar externe hulpverleners.

Faciliteiten en dispensaties

Dyslexieverklaring

Om in aanmerking te komen voor extra faciliteiten in het voortgezet onderwijs, moet een leerling in het bezit te zijn van een dyslexieverklaring. Deze dient opgesteld te zijn door een daartoe gekwalificeerde professional, zoals een orthopedagoog of een psycholoog. Kopieën van de dyslexieverklaring en het onderzoeksrapport moeten op school aanwezig zijn.

Dyslexiekaart

Leerlingen met een dyslexieverklaring kunnen gebruik maken van een dyslexiekaart. Met deze kaart kan sneller en beter adequate hulp geboden worden. Op de kaart staat vermeld van welke faciliteiten de leerling gebruik mag maken. Deze zijn afhankelijk van de aard van dyslexie. De faciliteiten worden bepaald door de remedial teacher. Hierbij wordt

gebruik gemaakt van gegevens van de dyslexieverklaring, de informatie uit het onderzoeksrapport en de informatie van de leerling zelf. De leerling moet de kaart elke les bij zich te hebben. In de wet zijn een aantal faciliteiten voor de begeleiding van dyslectische leerlingen vastgelegd. De Stichtse Vrije School heeft daarnaast ook een aantal specifieke schoolafspraken gemaakt. Deze vindt u hieronder. Indien de leerling geen gebruik wil maken van de geboden faciliteiten, wordt hiervan een aantekening gemaakt op de kaart. Mocht een leerling hier later op terugkomen, dan is dat mogelijk. Hij/zij moet dan een afspraak maken met de remedial teacher.

Schoolafspraken en extra faciliteiten

- A. Extra tijd (10-20 % van de totale toetstijd) tijdens schriftelijke overhoringen, proefwerken en examens bij alle vakken. Indien de leerling een volgend uur ook les heeft en er dus geen ruimte is om extra tijd te geven, kan het aantal opgaven worden ingekort(dus ook met 10-20 % minder opgaven). De docent bepaalt dan welke (delen van) opgaven niet gemaakt hoeven te worden en geeft dit duidelijk aan de leerling aan.
- B. Getypt aanbieden van proefwerken (niet van het bord en geen dictaat).
- C. Aanbieden van teksten in een groter lettertype of de teksten vergroten tot A3 . Dit is op verzoek ook voor het schoolexamen en/of centraal examen toegestaan.
- D. Indien wenselijk en aanbevolen in de dyslexieverklaring kan er in het examenjaar gebruik gemaakt worden van auditieve software (software die werkt met omzetting door spraaksynthese, waardoor woorden, tekstgedeelten of gehele teksten) worden voorgelezen zoals bijvoorbeeld Kurzweil, Daisyspeler, Readingpen).
- E. Schrijf- en spelfouten worden niet meegerekend bij onderdelen waarbij de spelling niet specifiek getoetst wordt. Dit geldt voor alle vakken, maar is voornamelijk van belang bij de (vreemde) talen.
- F. Wanneer de spelling wel meetelt (bij Nederlands, Frans, Duits en Engels), mogen maximaal 2 punten van het eindcijfer afgetrokken worden.
- G. In de 7^e , 8^e en 9^e klas krijgt de leerling twee beoordelingen bij de vreemde talen; het eerste cijfer komt tot stand zonder spelfouten mee te rekenen en het tweede cijfer wordt berekend met spelfouten (als bij punt F)
- H. Indien gewenst kunnen er aanpassingen gedaan worden bij de afname van luistertoetsen.
- I. Er worden geen plotselinge leesbeurten gegeven.

Verder behoren de volgende maatregelen tot de mogelijkheden. Deze zijn echter ter beoordeling/beslissing aan de docent.

- zo mogelijk mondeling in plaats van schriftelijk overhoren.
- ondersteuning tijdens de lessen bij opdrachten die veel leeswerk kosten (bijvoorbeeld door voorlezen door een andere leerling of de docent).
- gebruik van hulpkaarten; dit ter beoordeling aan de docent in overleg met de remedial teacher.
- (slecht) gemaakte toetsen worden doorgesproken.

Tips

- Hoewel alle docenten van uw kind op de hoogte moeten zijn van welke leerlingen dyslectisch zijn, kan het voorkomen dat dit eens wordt vergeten. Spoor uw kind aan hier op te reageren als dit nodig is.
- De docenten weten niet automatisch wat er specifiek per leerling op de dyslexiekaart staat; het is dus zaak dat de leerling op grond van zijn kaart bij de docent aangeeft van welke faciliteiten hij/zij gebruik wil maken (denk bijvoorbeeld aan het vergroten van teksten)
- Leerlingen wordt gevraagd tijdens proefwerken zowel op de voor- als achterkant te vermelden dat ze dyslectisch zijn (zodat het maken van fouten met nakijken zoveel mogelijk voorkomen kan worden). Wijs uw kind hier ook op.

N.B.: Alle specifieke maatregelen die van toepassing zijn op **examenonderdelen** dienen tijdig aangevraagd te worden. Alleen de tijdsverlenging wordt automatisch toegekend bij leerlingen met dyslexie. Verzoeken om grootschrift, het gebruik van daisyspelers en andere ondersteunende maatregelen ten behoeve van het Centraal Examen dienen vóór 1 oktober van het laatste examenjaar schriftelijk te worden ingediend bij de schoolleiding.

Dispensatie voor vreemde talen:

- In de 7^e, 8^e en 9^e klas kan bij hoge uitzondering voor een derde moderne vreemde taal, zijnde Frans of Duits, dispensatie worden verleend. Als de leerling een havo- of vwo-traject als mogelijkheid open wil houden kan er geen dispensatie verleend worden! Aanvragen moeten ingediend worden bij de schoolleiding, die advies vraagt aan het zorgteam. De rector van de school besluit namens het bevoegd gezag over het verlenen van de dispensatie.
- Leerlingen in het havo-traject hoeven vanaf de 10^e klas geen 2^e moderne vreemde taal te kiezen als zij het profiel E&M, N&G of N&T volgen. Zij kunnen geen dispensatie krijgen als zij het profiel C&M volgen.

- In de 10^e klas kan er voor vwo-leerlingen die ernstige hinder ondervinden van hun dyslexie, vrijstelling aangevraagd worden voor de 3^e moderne vreemde taal als deze niet tot het beoogde uiteindelijke examenpakket behoort. Aanvragen moeten ook hier ingediend worden bij de schoolleiding, die het zorgteam om advies vraagt. De rector besluit over de vrijstelling. Vanaf de 11^e klas is de derde moderne vreemde taal niet meer verplicht.
- Dyslectische leerlingen in het vwo-traject kunnen in bijzondere gevallen dispensatie krijgen voor de 2^e moderne vreemde taal, maar moeten dan een ander examenvak volgen.
 - Hierbij zijn de volgende criteria van toepassing:
 - De leerling volgt niet het profiel Cultuur & Maatschappij
 - De leerling beschikt over ruim voldoende capaciteiten voor het onderwijsniveau dat hij/zij volgt
 - Er is sprake van een goede inzet en motivatie
 - De leerling ondervindt zodanige hinder van zijn/haar dyslexie dat een succesvol verloop van de schoolcarrière in gevaar komt, ondanks verschillende compensatiemiddelen en een goede inzet.
 - De leerling is in staat een ander volledig examenvak te volgen met een minimum studielast van 440 uur.

Een aanvraag voor dispensatie van een examenvak moet bij de rector ingediend worden. Deze besluit namens het bevoegd gezag van de school, met inachtneming van de relevante wet- en regelgeving en na consultatie van het zorgteam.

* * * * *